

Erik Hansen: *Om historie og sproghistorie. Skitse til en udviklingslære for historiske fænomener. Forandring I.* (Odense Universitetsforlag, 1983). 222 s.

Spørgsmålet er nok, om en historiker, der har ladet sig lokke af titlen, får meget udbytte ud af at læse denne bog. Denne anmelder kan i hvert fald lige så godt krybe til korset og bekende, at hans udbytte har været meget begrænset, og måske skulle han slet ikke anmelde bogen. For som det siges i forordet: »I sin helhed forudsætter værket kendskab til en stor del af det 19. århundredes sprogvidenskab, ligesom kendskab til principperne i værker af M.L. Samuels, Holger Steen Sørensen, Hjelmslev og Uldall forudsættes bekendt« (s. 11). Det følgende kan derfor blot tages som en slags forbrugervejledning for ikke-lingvistisk skolede historikere.

Det er formentlig en meget eksklusiv bog, smækfuld af lingvistiske fagudtryk og fremmedord i det hele taget. At flere afsnit diskuterer problemer inden for symbolsk logik, gør den heller ikke lettere tilgængelig. Hovedindholdet synes at være at søge en forklaring på, »hvorfor synkronien ikke blev startet som videnskabelig tradition før eller samtidig med diakronien« (s. 37), eller sagt anderledes, hvorfor kom strukturalismen efter sproghistorien og ikke før eller samtidig med. Et moment heri er også »at se om forandring og forandringsbegrebet har en uafhængighed og egen logisk geografi over for tilstand og tilstandsbegrebet« (s. 11) – en problemstilling som også kan siges at være vigtig for »almindelige« historikere, ikke mindst i disse tider, hvor forholdet mellem »strukturer« og »begebenheder« står så højt på dagsordenen.

Men fundamentalt er der altså tale

om en videnskabshistorisk undersøgelse. Her lader fremstillingen dog efter min mening noget tilbage at ønske. Forfatteren inddrager ikke hele den nyere diskussion om videnskabelig udvikling, hvor vi her til lands mest kender de synspunkter, der er udviklet i kølvandet på Kuhns bog om videnskabelige revolutioners struktur fra 1962, men hvor også den franske diskussion om epistemologiske brud (Bachelard, Canguilhem, Foucault) kunne nævnes. Den videnskabshistoriske beskrivelse er nærmest intern, der er kun ganske få og svage tilløb til en ekstern betragtningsmåde. Synspunkternes udvikling følges gennem en række forskellige filosofers og sprogforskeres overvejelser. En konklusion er, at den modsætning mellem struktur og historie (eller system og forandring), som nogle har villet hævde, »er reelt og logisk forkert« (s. 182).

Forfatteren agter i et efterfølgende værk at behandle »nogle væsentlige træk for den sprogvidenskab der betragter sprogene som historiske fænomener« (s. 183), og bebuder i øvrigt, at dette bind er det første af fire værker, der hver behandler forskellige sider af forandring og forandringsbegrebet.

Jens Chr. Manniche

»Fremad og aldrig glemme«. 10 års forskning i arbejderbevægelsens historie – Status og perspektiver. Redigeret af Gerd Callesen, Hanne Caspersen og Knud Knudsen. (Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie, 1981) 328 s., ill.

I december 1970 blev Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie stiftet. Det var et udtryk for den stærke vækst i interessen for arbejderbevægelsens historie, frem for alt på universiteterne. I de forløbne år har